

KAVCIJSKI SISTEM V LATVIJI

Sistem, ki vključuje tudi povratne steklenice

Depozita lepakojuma Operators

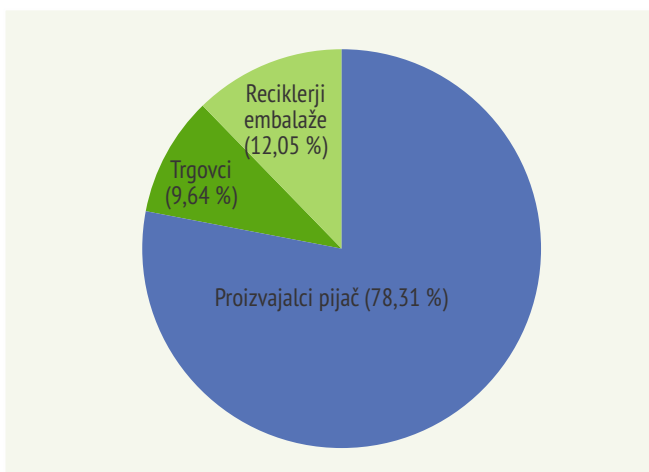
Latvija ima 1,9 milijona prebivalcev, površina države znaša 64.000 km² in je po teh parametrih med primerljivejšimi državami EU s Slovenijo. V dveh sosednjih državah (Litva in Estonija) kavcijski sistem poznajo že več let. Februarja 2021 so v Latviji izvedli raziskavo javnega mnenja, kot potrebno je uvedbo kavcijskega sistema ocenilo 84 % prebivalcev.

Depozita
punkts

Kavcijski sistem **Depozita lepakojuma Operators** za embalažo pijač je pričel delovati februarja 2022. Lastniki operaterja kavcijskega sistema so: 78,31 % proizvajalci pijač, 9,64 % trgovci in 12,05 % recklerji embalaže.

Slika 1: Ustanovitelji in lastniki latvijskega kavcijskega sistema za embalažo pijač (Vir: predstavitev Latvia's experience of DRS implementation, Miks Stūrītis, gradivo spletnarja DRS - New Kids on the Block, 14. junij 2022, Reloop)

Nadzorne državne institucije kavcijskega sistema so Državna služba za okolje Republike Latvije, Ministrstvo za zaščito okolja in regionalni razvoj Republike Latvije ter Komisija za gospodarske javne službe. Delovanje sistema je predpisano z zakonom o embalaži ter z uredbo o kavcijskem sistemu. Upravljalca prejme akreditacijo/dovoljenje za največ 7 let, potem ga mora od nadzornih državnih institucij znova pridobiti v postopku, v katerem se lahko za dovoljenje poteguje tudi drug upravljalca. Kavcija za vso embalažo, vključeno v sistem, znaša 0,10 eur.

V sistem so vključene naslednje pijače:

- gazirane in negazirane brezalkoholne pijače:
 - v pločevinkah 0,2 - 1 l,
 - v steklenicah 0,1 - 3 l,
 - v plastenkah 0,1 - 3 l.
- pivo:
 - v pločevinkah 0,2 - 1 l,
 - v steklenicah 0,1 - 3 l,
 - v plastenkah 0,1 - 1 l.
- druge fermentirane pijače z vsebnostjo alkohola do 6 %:
 - v pločevinkah 0,2 - 1 l,
 - v steklenicah 0,1 - 1 l,
 - v plastenkah 0,1 - 1 l.

Kavcijski sistem ne vključuje embalaže za mleko in mlečne izdelke.

Sestava sistema

Operater ima zaposlenih 15 ljudi, v sistemu je registriranih 3.500 različnih proizvodov. Sodeluje z več kot 400 trgovinami ter z 206 proizvajalci pijač.

Za majhne proizvajalce pijač vključevanje v kavcijski sistem ni obvezno. Za takšne veljajo proizvajalci, ki letno na trg dajo okvirno 500 pijač v steklenicah, pločevinkah ali plastenkah.

Vključevanje v sistem je obvezno za trgovine, ki imajo v mestih površino večjo od 300 m², ter na podeželju s površino večjo od 60 m². Ostale trgovine se lahko vključijo prostovoljno. Mrežo sestavlja 1500 vračilnih točk, trenutno jih je z avtomati opremljenih 991, na 425 točkah pa se embalaža prevzema ročno. Do jeseni pričakujejo, da bo z avtomati skupaj opremljenih že 1080 vračilnih točk. Mrežo dopolnjuje še 330 vračilnih točk v gostinstvu in turizmu.

Embalaža za ponovno polnjenje

<https://rigatours.lv/latvian-beer/>

Latvijski kavcijski sistem vključuje tudi povratne steklenice, ki predstavljajo 20 % vse kavcijske embalaže pijač. Povratna steklenica lahko v povprečju naredi do 15 krogov/ponovnih polnjenj.

Pri povratni embalaži so oblikovali dve logistični poti. Proizvajalci pijač lahko v trgovinah sami prevzamejo svojo, individualno povratno embalažo. Takšna rešitev ustreza predvsem večjim proizvajalcem pijač, ki imajo na trgu večje količine povratne individualizirane embalaže (npr. oblike, barve). Za večjega proizvajalca štejejo proizvajalci, ki dajo na trg letno vsaj 2 milijona pijač v povratnih steklenicah.

Manjši proizvajalci – kot so denimo lokalne pivovarne – se za povratno embalažo pijač ponavadi ne odločajo, ker jim prevzem praznih steklenic na vseh prodajnih mestih predstavlja nesorazmerne stroške. Tem proizvajalcem operater kavcijskega sistema ponuja uporabo standardiziranih steklenic za ½ l. Za zdaj sta na voljo dve različici: rjava in prozorna steklenica. Operater kavcijskega sistema za standardizirane povratne steklenice zagotovi transport do svojega zbirnega centra, kjer jo proizvajalci prevzamejo na enem mestu. Tako prihranijo pri stroških za steklenice in pri stroških transporta. Za uporabnike standardiziranih steklenic za vključitev v kavcijski sistem ne velja meja vsaj 2 milijona pijač, danih na trg. Trenutno predstavljajo 16 % povratne embalaže, vključene v sistem, ki jo na trg daje 15 lokalnih proizvajalcev, večinoma manjših pivovarn.

Učinki sistema

Od februarja do junija 2022 je sistem zagotovil recikliranje prvih 1.000 ton PET plastike, aluminija in stekla. V ponovno polnjenje pa so vrnili preko 4 milijone povratnih steklenic.

Izkušnje

V Latviji so določili prehodno obdobje, v katerem kavcije in nove oznake pijač v trgovinah postopno zamenjujejo star način prodaje. Prehodno obdobje se bo zaključilo konec julija 2022. Junija 2022 je bilo v trgovinah že 88 - 90 % ustrezno označenih kavcijskih pijač.

Po manj kot pol leta delovanja kavcijskega sistema operater izpostavlja naslednje izkušnje:

- sodelovanje trgovcev v kavcijskem sistemu je ključnega pomena (kavcijski sistem ni dodaten strošek, pač pa konkurenčna prednost; ustrezno vzdrževanje avtomatov; ustrezno sortiranje in predaja zbrane embalaže operaterju),
- pomembno je sodelovanje z izkušenimi in sposobnimi partnerji, saj prostora za napake ni,
- prehodno obdobje naj bo realistično, a čim krajše,
- oznaka kavcijske embalaže naj bo čim manj podobna oznakam v sosednjih državah,
- pomembno je preučiti zakonodajo, ki ureja prevoze embalaže in higienske predpise v trgovinah; v Latviji embalaža postane odpadke, ko prispe v zbirni center kavcijskega sistema,
- dobro je preučiti pravni red glede rekonstrukcij prostorov in postavitve zunanjih vračilnih točk,
- ustrezno komuniciranje in vplivanje na spremembo navad celotne družbe, da v prehodnem obdobju v avtomatih hitro upade oddaja embalaže, za katero kavcija ni bila plačana,
- odzivnost pri reševanju težav, ki jih imajo ljudje pri vračanju kavcijske embalaže,
- sodelovanje s proizvajalci pijač, da ne prihaja do goljufij z nalepkami in da se uskladi oblike embalaže za isti proizvod.

(Članek je nastal iz zapiskov spletnarja DRS - New Kids on the Block, 14. junij 2022, Reloop ter predstavitev Latvija's experience of DRS implementation, Miks Stūrītis.)

